

Informatie historisch onderzoek chroom-6 bij NS

Op verzoek van NS onderzoekt het RIVM in hoeverre medewerkers in het verleden (vanaf 1970) mogelijk gezondheidsrisico's hebben gelopen door blootstelling aan chroom-6.

Stand van zaken januari 2021

1. Wat houdt het onderzoek in?

Met het onderzoek worden antwoorden op de volgende vragen gezocht:

- Hoe is bij NS/NedTrain in het verleden gewerkt met materialen die mogelijk chroom-6 bevatten?
- Hoe is NS/NedTrain omgegaan met voorschriften voor veilig werken?
- Zijn (oud-)medewerkers van NS/NedTrain in contact gekomen met chroom-6 tijdens het werk (blootstelling) en zo ja, in welke mate?
- Wat kunnen mogelijke gevolgen voor de gezondheid zijn?

2. Op welke periode en locaties richt het onderzoek zich?

Het onderzoek richt zich op de periode vanaf 1970 tot heden op 14 onderhouds- en revisielocaties en servicebedrijven op regioniveau. Sommige locaties zijn inmiddels gesloten.

Het gaat om de volgende onderhouds- en revisielocaties:

Berkel-Enschot, Eindhoven, Maastricht, Leidschendam, Hengelo Onderhoudsbedrijf, Haarlem, Amsterdam Zaanstraat, Onnen, Rotterdam Waalhaven, Amsterdam Watergraafsmeer, Tilburg, Feijenoord, Zwolle en Amersfoort.

3. Hoe ver is het onderzoek nu?

In fase 1 (2018) zijn door onderzoekers van het RIVM en door het RIVM ingeschakelde deskundigen 1.300 documenten uit de archieven van NS onderzocht. Op basis hiervan hebben de onderzoekers een onderzoeksopzet gemaakt voor uitgebreider onderzoek in fase 2. Fase 1 is begin 2019 afgerond.

Op dit moment (januari 2021) zitten we in fase 2. Voor het nadere onderzoek in deze fase zijn vanaf eind 2019 (oud-)medewerkers, uitzendkrachten, schoonmakers en deskundigen (o.a. arbeidshygiënist) en lijnfunctionarissen (o.a. managers) uitgenodigd voor groeps gesprekken of interviews. Er zijn meer dan 7.000 uitnodigingsbrieven voor deelname aan het onderzoek verstuurd. Ongeveer 1.100 (oud-)medewerkers hebben zich aangemeld voor de gesprekken.

De groeps gesprekken en interviews zouden plaatsvinden in de periode februari tot en met maart 2020 maar zijn door het coronavirus veelal uitgesteld en verplaatst naar later dit jaar. In oktober 2020 zijn de laatste gesprekken afgerond. Op basis van locaties, functies en de periode waarin iemand werkzaam was of is bij NS/NedTrain is door het RIVM een selectie gemaakt. Ruim 200 mensen hebben aan de interviews/groeps gesprekken deelgenomen. Alle informatie die mensen bij de aanmelding hebben aangeleverd, wordt voor het onderzoek gebruikt. Ook de informatie van mensen die niet voor een gesprek met de onderzoekers zijn geselecteerd. Mensen die niet voor een gesprek zijn uitgenodigd hebben daarover persoonlijk bericht ontvangen.

4. Hoe zijn de interviews/ groeps gesprekken gegaan ?

De in fase 1 bestudeerde documenten geven slechts voor een deel antwoord op de onderzoeksvragen. Om de onderzoeksvragen verder te beantwoorden zijn groeps gesprekken en interviews gehouden. In totaal hebben de onderzoekers ruim 200 mensen gesproken. Deze gesprekken vroegen om een zorgvuldige voorbereiding en organisatie.

De gesprekken zijn gevoerd door ongeveer 10 onderzoekers. Dit zijn onderzoekers die verbonden zijn aan het RIVM en externe onderzoekers die het RIVM vanwege hun expertise heeft ingeschakeld, onder andere van de Universiteit Utrecht. Gespreksonderwerpen waren de werkzaamheden die mensen uitvoerden, manier van werken en de omgang met voorschriften bij NS, beschermingsmaatregelen en -middelen, en de mogelijke blootstelling aan chroom-6. Er is gesproken met huidige en voormalige medewerkers, uitzendkrachten, bedrijfsartsen en (externe) schoonmakers. Verder is ook gesproken met adviseurs en deskundigen (bijv. arbeidshygiënist), (oud-)bestuurders en managers.

Van elk (groeps)gesprek is een verslag gemaakt dat ter correctie naar de gespreksdeelnemers is gestuurd.

5. Wat is nu de volgende stap?

De informatie uit de gesprekken en bestudeerde documenten wordt verwerkt en samengevat in overzichten. Ook is er informatie van de beschikbare meetgegevens van NS/NedTrain. NS/NedTrain heeft een expertisebureau rond de 2.000 bemonsteringen van (onderdelen van) treinen laten uitvoeren. De resultaten hiervan zijn gedeeld met het RIVM. Daarnaast is er wetenschappelijke literatuur over vergelijkbare situaties/omstandigheden. De onderzoekers maken met de overzichten en informatie een inschatting van de mogelijke blootstelling van (oud-)medewerkers aan chroom-6 en de manier van werken in verschillende functies, perioden en locaties.

Door de onderzoekers worden drie rapporten geschreven:

1. Over de mogelijke blootstelling aan chroom-6
2. Over de manier van werken
3. Over de mogelijke effecten op de gezondheid

Dit laatste rapport wordt geschreven in de laatste fase van het onderzoek. In dit rapport doet het RIVM uitspraken over de vraag of de mogelijke blootstelling aan chroom-6 tijdens het werken bij NS/NedTrain zodanig was dat het effecten op de gezondheid kan hebben.

De resultaten van het onderzoek, in de vorm van deze drie rapporten, worden samen met een samenvattend hoofd rapport voorgelegd aan een inhoudelijke klankbordgroep met verschillende experts. De klankbordgroep toetst de wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke relevantie en zorgvuldigheid van het onderzoek.

De resultaten van het onderzoek worden gedeeld met NS en met de onafhankelijke commissie chroom-6 NS. De commissie toetst of antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvragen en adviseert NS.

Vervolgens worden de rapporten door het RIVM gepubliceerd en dus openbaar gemaakt.

6. Wanneer zijn de rapporten en dus de resultaten bekend?

Het is belangrijk dat alle te nemen stappen (zoals bij vraag 5 beschreven) zorgvuldig worden gezet en dat kost tijd. Ten tijde van het onderzoek brak de Coronacrisis uit, wat heeft geleid tot vertraging van de gesprekken. Het onderzoek zal daarom in elk geval tot eind 2021

duren. De resultaten worden na afronding van het onderzoek zo snel mogelijk openbaar gemaakt. Dat zal naar verwachting op zijn vroegst begin 2022 zijn.

7. Dat is pas over ruim een jaar. Waarom duurt dat zo lang?

Het onderzoek bij NS is complex vanwege het grote aantal locaties en de lange periode (1970-heden) waarop het onderzoek zich richt. RIVM en NS vinden het belangrijk dat het onderzoek zorgvuldig gebeurt en de resultaten helder worden vastgelegd.

8. Hoe wordt de onafhankelijkheid van het onderzoek gewaarborgd?

Inhoudelijke Klankbordgroep

De toetsing van wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke relevantie en zorgvuldigheid van het onderzoek gebeurt door de 'Inhoudelijke Klankbordgroep Chroom-6 in arbeidssituaties'. De deskundigen in de Inhoudelijke Klankbordgroep zijn onafhankelijk van het onderzoek. Meer informatie is te vinden op: <https://www.rivm.nl/chroom-6-en-carc/chroomonderzoek-defensie/chroom6-klankbordgroep>

Onderzoeksplannen, resultaten en conclusies (tussentijds en eindproducten) zullen door de klankbordgroep worden getoetst. De verantwoordelijkheid voor het presenteren van resultaten en conclusies (tussentijds en eindproducten) ligt bij de onderzoekers. Samengevat toetst de klankbordgroep de kwaliteit van zowel het onderzoek als de rapporten.

In 2015 vond de eerste bijeenkomst plaats van de klankbordgroep 'Gezondheidsonderzoek gebruik gevaarlijke stoffen bij Defensie; POMS (Prepositioned Organizational Materiel Storage), Chroom-6 en CARC (Chemical Agent Resistant Coating). Omdat daarna ook een onderzoek bij de NS is opgestart is de naam van de Inhoudelijke Klankbordgroep in 2019 aangepast naar 'Inhoudelijke Klankbordgroep Chroom-6 in arbeidssituaties'. De klankbordgroep komt gemiddeld 4 keer per jaar bijeen.

Onafhankelijke Commissie NS onderzoek chroom-6

Een Onafhankelijke Commissie stelt verdiepende vragen aan het RIVM over het onderzoek en adviseert NS. De commissie is opgericht nadat in 2015 chroom-6 werd aangetroffen in oude verflagen van enkele treintypes. De commissie wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter. Daarnaast nemen een vertegenwoordiger van het Bureau Beroepsziekten van vakbond FNV, een medisch toxicoloog en een vertegenwoordiger van de medewerkers van NS/NedTrain deel aan de commissie. Het RIVM is bij vergaderingen van de commissie aanwezig als toehoorder. De commissie komt een aantal keer per jaar bijeen.

Meer informatie over het onderzoek

Meer informatie over het onderzoek vind je op de website van het RIVM: <https://www.rivm.nl/chroom-6-en-carc/onderzoekns>